
Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2012:7

Social ekonomi

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2012:54 om social ekonomi. I motionen föreslås att kyrkomötet ska ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda dels hur utbildningar inom Svenska kyrkan kan utformas för att stödja verksamheter inom den sociala ekonomin, dels hur man kan utveckla ekonomiska strategier för verksamheter inom den sociala ekonomin.

Med tanke på den pågående utredningen om en utförarorganisation, det material som kyrkostyrelsen har tagit fram och andra pågående aktiviteter finner Kyrkolivsutskottet att det inte behöver ges ytterligare uppdrag till kyrkostyrelsen kring social ekonomi. Utskottet ser fram emot utredningens resultat och följer utvecklingen inom Svenska kyrkan vad gäller social ekonomi med stort intresse.

Utskottet föreslår att kyrkomötet avslår motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2012:54, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2012:54, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2012:54 av Margareta Andersson, Social ekonomi

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur utbildningar inom Svenska kyrkan kan utformas för att stödja verksamheter inom den sociala ekonomin.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur man kan utveckla ekonomiska strategier för verksamheter inom den sociala ekonomin.

Bakgrund

Begreppet *Social ekonomi*

I utredningen *Arbetsformer i förändring* (SKU 2009:2) finns följande beskrivning av begreppet social ekonomi:

Social ekonomi är ett begrepp med fransk bakgrund som försvenskats som en del av en EU-anpassad terminologi. Inom EU används begreppet med en legal strukturell definition, som innefattar föreningar, stiftelser och kooperativa företag. Enligt den europeiska definitionen har social ekonomi uppgifterna att skapa nya arbetstillfällen, att integrera marginaliserade grupper i samhället och att fylla en demokratisk funktion. /.../ I Sverige läggs ofta en liknande betydelse i begreppet *social företagsamhet* eller *sociala företag*. När det gäller

begreppet social ekonomi formulerade kulturdepartementet 1999 en definition för svenska förhållanden:

”Social ekonomi avser en organiserad verksamhet som primärt har samhällseliga ändamål. Den bygger på demokratiska värderingar och är organisatoriskt fristående från den offentliga sektorn samt har allmännyttan eller medlemsnytta, inte vinstintresse, som främsta drivkraft.”

I utredningen nämns i detta sammanhang andra närliggande eller alternativa termer ”för att beteckna det idéburna alternativet”, som *frivilligt socialt arbete* och *idéburen verksamhet* (s. 111–113).

Utredning om en utförarorganisation

Med motiveringen att tyngre välfärdsrelaterade uppgifter, till exempel sjukvård, kräver stora resurser föreslog utredaren Per Eckerdal att kyrkostyrelsen skulle tillsätta ”en särskild utredning om en utförarorganisation med anknytning till Svenska kyrkan för välfärdsrelaterad verksamhet”. Kyrkostyrelsen fastställde direktiv till en sådan utredning i maj 2011 och utsåg senare en utredare. Utredningen beräknas vara färdig 2013. I direktiven nämns som möjliga verksamheter bland annat äldreboende, särskilt boende för funktionsnedsatta, sjukvård och skola. Utredningen ska klargöra vilka verksamheter som kan vara aktuella.

Näringsverksamhet i kyrkoordningen och informationsmaterial från kyrkostyrelsen

I utredningen *Arbetsformer i förändring* föreslogs följande tillägg i 2 kap. 1 § i kyrkoordningen vilket senare också blev kyrkomötets beslut:

Församlingen får bedriva näringsverksamhet om den har naturlig anknytning till församlingens grundläggande uppgift.

I december 2011, inför att den nya bestämmelsen skulle träda kraft, beslutade kyrkostyrelsen om *Råd vid bedrivande av näringsverksamhet i församling* och *Råd till församlingar vid bolagsbildning*. Dessa kan laddas ner från Svenska kyrkans intranät.

Initiativ för att utveckla social ekonomi inom Svenska kyrkan

Arbete under benämningar social ekonomi, kyrkans sociala roll i samhället eller liknande bedrivs i flertalet stift. Till exempel Strängnäs och Uppsala stift har genomfört projekt för att hitta strategier för stiftskansliets arbete med att utveckla diakonin. I projektbeskrivningarna nämns social ekonomi eller kyrkans sociala roll i samhället. Linköpings stift har en plan för kompetensutveckling i församlingar. Stockholms stift har påbörjat ett arbete tillsammans med församlingar för att utveckla området. Även Härnösands, Göteborgs och Lunds stift har inkluderat social ekonomi i sitt arbete. Luleå, Karlstads och Västerås stift har fått stöd från Europeiska socialfonden för projekt med anknytning till social ekonomi.

Luleå stift driver, i samverkan med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, Arbetsförmedlingen, Sensus, med flera, projektet *Svenska kyrkan öppnar portarna*. Projektet pågår från 1 augusti 2011 till 31 januari 2013. En beskrivning av projektet finns på internet. Syftet är att stärka församlingar i att ta emot personer som står utanför arbetsmarknaden och arbeta mot diskriminering. ”Vägen till detta är kompetensutveckling i social ekonomi, socialt företagande, arbetsmiljö och förändringsarbete.” Stiftet har inom projektet nyligen gett ut magasinet *Därför att ingen har lejt oss*. Där finns bland annat reportage från olika

sociala företag, en beskrivning hur man steg-för-steg bildar sociala företag, samt en modell för utvecklingsarbeten.

KI 2012:7

Västerås stifts projekt heter *Aktör för välfärd*. Projektet vänder sig till församlingarna med ett erbjudande om fortbildning och kompetensutveckling i social ekonomi för anställda. De församlingar som vill gå vidare kan få stöd att formulera egna utvecklingsprojekt och då erbjuds fördjupad kompetensutveckling för enskilda medarbetare.

Den nationella nivån arrangerar tillsammans med Stockholms stift med flera en konferens med rubriken *Socialt företagande – diakoni på nytt sätt* i Stockholm den 18 oktober. Under dagen presenteras olika exempel inom området.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2012:54.

Utskottet anser att det är glädjande att intresset för socialt företagande växer inom Svenska kyrkan, särskilt med tanke på de möjligheter för den ideella sektorn som i dag finns i samhället. Kyrkor i många andra länder har omfattande verksamheter inom den sociala ekonomin. Även Svenska kyrkan har en bakgrund som den viktigaste aktören i samhället inom skolverksamhet och social omsorg.

Utskottet ser ett stort värde i de olika initiativ som planeras och pågår i församlingar och uppskattar den entusiasm som finns. Med tanke på den pågående utredningen om en utförarorganisation, det material som kyrkostyrelsen har tagit fram och andra pågående aktiviteter finner utskottet dock att det inte behöver ges ytterligare uppdrag till kyrkostyrelsen kring social ekonomi. Utskottet ser fram emot utredningens resultat och följer utvecklingen inom Svenska kyrkan med stort intresse.

Med denna motivering föreslås avslag på motionen.

Uppsala den 27 september 2012

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Carina Etander Rimborg, ordförande

Leena Björstedt, sekreterare

Beslutande: Carina Etander Rimborg, ordförande, Ann-Sofie Nelstrand, Erik Jonsson, Birgitta Lindén, Bengt A Gustavsson, Christina Meltin Westerlund, Cecilia Brinck, Hans G Erikson, Helena Nordvall, Ann-Sofie Persson, Anders Åkerlund, Roland Johansson, Marianne Kronbäck, Britt Louise Agrell och Britta Broman.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Mary Österström, Marie Nielsén, Christer Björk, Elisabeth Rydström, Kerstin Bodell, Bo Lindell, Monica Karlsson, Anna Ekström, Stig Domargård, Berth Löndahl, Maja Bengtsson och Kekke Paulsson,

Biskoparna Antje Jackelén och Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.